

Giá....0\$30

南學漢文課本 NAM-HỌC-HÁN-VĂN KHOÁ-BẢN

NGUYỄN-CẨM-MỘNG
PHÓ-BÀNG, GIÁO-THỦ TRƯỜNG BẢO-HỘ
SOẠN

Sách này đã trình Hội-dồng phủ
Thông-Sứ xét, duyệt ý rồi, cho
dạy trong các trường Pháp-Việt.

Người làm sách giữ bản-quyền
Bán trong các cửa hàng sách Tây Nam

In lần thứ nhất

HANOI
MAC-DINH-TU
IMPRIMEUR — ÉDITEUR
1920

序 TỰA

Chữ nho nguyên là chữ Tàu (Chinese). Tiết ông Sĩ-Nhiếp sang làm quan Thúy-sứ Giao-châu, mới đem chữ ấy dạy ta.

Đã mấy nghìn năm nay, trong nước ta học một thứ chữ ấy. Nếu là con gái, khi còn bé ai cũng đi học, từ bậc cao-minh cho đến bậc ngu-hèn, chẳng nhiêu thừ út, ai cũng biết chữ nho. Trong khi ưng đỗi, nước ta thiêu tiêng gì, thường đem chữ ấy thay vào, mà thanh-âm theo hơi nam, không giống như tiêng quan-hoại của Tàu xưa. Nay dùng đã quen, gần thành ra chữ bản-quốc.

Vậy thì chữ nho là gốc chung quốc-ngữ, ai là chả biết. Nếu muốn văn quốc-ngữ hoàn-toàn thì phải học chữ nho.

Nhiều khi trước đi học chuyên một thứ chữ, mà không hạn tuổi, cho nên có thể học rộng và học kỹ được. Bây giờ học nhiều thứ chữ và học nhiều thứ, mà ~~thì~~ lại ~~hạn~~ tuổi, nếu học như trước thì không đủ thì giờ.

Bởi vậy muốn học cho chóng biết thì phải theo như cách học chữ tay. Tôi trộm nghĩ thế, mới theo lối sách tay mà làm ra sách này, cốt để cho các bậc tuổi-trẻ nước ta có sách mà khảo cổ, gọi là **NAM-HỌC-HÁN-VĂN-KHOÁ-BẢN**.

Ai học sách này, xin xem phàm lệ tôi đã dặn ở dưới này, mà nhận cho tình thì cũng có ích được ít nhiều đây.

九 劍

LỆ TRONG SÁCH

1º — Nói về Tự-loại (字類 famille de mots) thì có:

Chữ Danh-tự . . . 名字 nom.

Tinh-tự . . . 精字 adjetif.

Động-tự . . . 動字 verbe.

là chữ cùng một bộ với nhau, cho nên theo bộ mà yết ra từng bảng để dễ nhận.

2º — Nói về Hư-tự (虛字) thì có:

Chữ Đại-tự . . . 代字 pronom.

Trạng-tự . . . 狀字 adverbe

Giới-thiệu-tự 介字 preposition.

Khiển-tự . . . 猶字 conjunction.

Trợ-ngữ-tự 助語字 particules finales.

là chữ không cùng bộ với nhau, cho nên theo mỗi chữ mà yết ra trong bảng để không sót.

3º — Nói về Nip-pham (文範 fonction de mots), thì cứ theo bảng Tự-loại và bảng Hư-tự suy dùng ra một bài (Application) để biết cách dùng chữ.

Những bài về Tự-loại thì dùng chữ mới học để học vở, những bài về Hư-tự thì dùng chữ đã học rồi để học ôn.

4º — Những bài Tự-loại thì cứ theo bài đầu đã tiêu ra bốn chữ (Thiên, Địa, Nhân, Vật) mà chia ra từng môn cho có từng thứ.

請 讀 者 看

第一課

天 Thiên=gioi, *le ciel.*

天氣 Thiên khí=gioi-atmosphère,

皇天 Hoàng - thiên = ờng gioi, *L'empereur céleste.*

地 Địa = đất, *la terre.*

陸地 Lục-địa=cõi đất liền, continent.

地祇 Địa - kỵ = thần - đất, dieux lares.

~~天高地下萬物散殊人生
其間人貴物賤男彊女弱少
壯老衰~~

Bài này là tòang mạo, cho nên bằng tiếng mặt, chỉ yết ra mấy chữ to, không theo loài chữ và không có chữ Hán-tự.

第二課 日字類

日 Nhật = mặt gioi, *le soleil.*

晉 Hòn=chiều, *le soir.*

人 Nhàn=người, *l'homme.*

老 Lão=gia, *la vieillesse.*

少 Thiêu=trẻ, *la jeunesse.*

男 Nam=dàn-ờng, *l'homme.*

女 Nữ=con-gái, *la femme.*

物 Vật=loài vật, *les êtres.*

~~動物~~ Động-vật, *règne animal.*

~~植物~~ Thực-vật, *règne végétal.*

~~礦物~~ Khoáng - vật, *règne minéral.*

~~天高地下萬物散殊人生
其間人貴物賤男彊女弱少
壯老衰~~

曉 Hiêu=sôm, *le matin.*

晝 Trú=ban ngày, *journée.*

夜 Già=ban đêm, *nuit*. || **明** Minh=sáng, *clair*.

時 Thời=giờ, *heure du jour*. || **暗** Ám=tối, *obscur*.

日 照 地 一 周 凡 二 十 四 小
時 為 一 日、日 出 為 曙、日 八 爲
昏、以 分 曬 夜、晝 明 夜 暗。

第 三 課

日 月 字 類

月 Nguyệt=mặt giăng, *la lune*;

旬 Tuần=tuần, *décade du mois*.

朔 Sóc=ngày mới có giăng, *la nouvelle lune*.

月上弦 Nguyệt thường huyền, *croissant*.

晦 Hồi=ngày cuối tháng, *la fin d'une lunaison*.

月下弦 Nguyệt hạ huyền, *décroissant*.

望 Vọng=ngày giăng tròn, *la pleine lune*.

月滿 Nguyệt mản=giăng-dầy, *lune pleine*.

月 以 朔 晦 繞 地 一 周 凡 二
十 九 日 餘 為 一 月、月 有 三 旬
上 旬 上 弦、下 旬 下 弦、中 旬 月
滿、最 滿 者 為 望、

Những chữ theo về chữ nguyệt cũng là bộ nhật cả, cho nên dem bộ nguyệt hợp với bộ nhật để dễ nhận.

第四課 日字類

星	Tinh = ngôi sao, <i>L'étoile.</i>	秋	Thu = mùa thu, <i>automne.</i>
曆	Lịch = lịch, <i>calendrier.</i>	冬	Đông = mùa đông, <i>hiver.</i>
晉	(時) Thời = mùa, <i>aison.</i>	暑	Thù = nắng, <i>chaleur.</i>
春	Xuân = mùa xuân, <i>printemps.</i>	晴	Tinh = quang giời, <i>ciel serein.</i>
夏	Hạ = mùa hè, <i>été.</i>		
地	星	周	爲
年、	周	天	月
長、	四	凡	分
差、	冬	十	夏
而、	暑	春秋	分
積、	餘	平	曆
以	以	寒	步
		闔	歲

地 星 周 天 凡 十 二 月 爲 一
年、年 有 四 春 秋 平 分、夏 曆 歲
長 而 暑 冬 短 寒 帶 步
差 積 餘 以 置 闔 歲

Chữ Thu vé loài chữ 禾, chữ đông vé loài chữ 亼, nhưng vé bốn mùa, cho nên để theo với chữ Xuân chữ Hạ, thuộc vé chữ Thời cho tiện để nhurable.

第五課 虛字

何嘗	Hà thường = chà khi nào, <i>jamais.</i>	不久	Bất cùu = chẳng hao lâu, <i>bientôt.</i>
須臾	Tu-du = chớc nhát, <i>momentanément.</i>	以	Dĩ = để cho, <i>pour.</i>
請看時表、運行不息、以知			

過時去僅久已之在迫其後時何嘗失乎?
時之不來將來之失乎?

Chữ hư tự 虛字 dĩ cát nghĩa b̄ trên lè.

第六課 虛字

去日 Khứ nhật=ngày hôm qua, <i>hier.</i>	他日 Theta nhật=ngày khác, <i>autrefois.</i>
今日 Kim nhật=ngày nay, <i>aujourd'hui.</i>	如是 Như thị = như thế, <i>comme cela, ainsi.</i>
來日 Lai nhật=ngày mai, <i>demain.</i>	然則 Nhiên tắc=vậy thời, <i>dès lors.</i>

去日晴，今日雨，去日暑，今日來。
日日寒，時時變，如是也。然則不如。
日日之不，如今可從知矣。

第七課 風雨字類

風 Phong=gio, <i>vent.</i>	颶 然 Táp nhiên=ù-ù, <i>violement.</i>
飄 Phiêu=gio thoảng, <i>brise.</i>	
颶 Cụ bão, <i>typhon.</i>	雲 Vân=mây, <i>nuage.</i>

雨 Vū=mura, *pluie.*

霖 Lām = mura rào, *averse.*

空氣流通而颯然者爲風，
小爲飄風，大爲颶風。
水上升浮爲雲、雨，下爲雨，久旱而雨曰霖雨。

霑 Giám = mura giám, *pluie de longue durée.*

霽 Tē=tanh, *cessation de pluie.*

第八課

雨 室 類

電 Diện = khí-diện, *électricité.*

雷 Lōi = sấm, *le tonnerre.*

霆 Đinh=sét, *la foudre.*

霜 Sương = sương, *la gelée blanche.*

露 Lô = móc, *la rosée.*

霓 Nghè = cầu vồng, *arc-en-ciel.*

霞 Hà = giáng, *nuage rouge.*

雪 Tuyêt = tuyêt, *neige.*

霧 Vū=mù, *le brouillard, la brume.*

天將雨則濕而生電，氣爲霆也。
相溫爲雷，則雲寬而映日，則爲之也。
不霜露則見遇，則亦驟也。

第九課

虛字

之	Chì = của, de. Cái ày, ce, cela, le, la. Cũng cô chô dùng là đi, aller.	亦	Diệc=cũng, aussi, et. ay, ce, cela, le, la.	
不	Bát=chẳng, ne...pas.	則	Tác <th>ời, alors, aus- sitôt.</th>	ời, alors, aus- sitôt.

時	有	風	雨,	吾	有	蓑	笠	以	蔽
之	時	有	寒	暑,	吾	有	裘	葛	禦
之	時	也	不	同,	則	吾	之	應	也
亦	不	可	執	一					

第十課

火字類

火	(火) Hoả = lửa, feu.	炎	Vièm=nóng bốc lên, flamber.
烟	Yên = khói, fumée.	熾	Sí = cháy đỏ très ardent.
灰	Hòi = gio, cendre.	熄	Tùc = tắt, éteint.
燼	Tân = than có lửa, braise éteinte.	燒	Thiêu = đốt, brûler.
熱	Nhiệt = nóng, chaud.		

火	熱	而	上	炎、其	熾	爛	其
烟	烹	熇、	吹	則	熾、	撲	之
燒	物	則	物	變	體、	或	成
				體、			燼、

第十一課

火字類

熾 Diệm = ngọn lửa, flamme.	烈 Liệt = cháy dữ, très ardent.
燈 Dăng=dèn, la lampe.	烹 Phanh = nâu, faire cuire.
燭 Chúc = đuốc, la torche, flambeau.	蒸 Chung=nâu kỹ, bien cuire.
烹 Thục = chín, cuit.	燃 Nhiên=dót, allumer.
烹 熟 食, 蒸 汽 機, 火 之 热 力 也、燃 燈 燭、火 之 光 燭 也、近 用 電 火、則 热 力 尤 大 而 光 燭 尤 烈 矣。	

第十二課

水米字類

水 (氵) Thủy = nước, l'eau.	滲 Sầm = ngâm xuồng, infiltrer.
源 Nguyên = nguồn, la source.	深 Thẳm = sâu, profond.
流 Lưu=dòng, le cours d'eau.	清 Thanh = trong, limpide.
汽 Khí = hơi nước, la vapeur d'eau.	濁 Trọc = đục, trouble.
液 Dịch = lỏng, liquide.	冰 Băng = giáng, la glace.

凍 Đông=dòng lai, *geler.* || **冷** Lanh=lanh, *froid.*

水 液 而 下 滲 温 則 漂 為 汽。
冷 則 凍 成 冰 其 清 濁 深 浅 不
同 者 皆 自 源 而 徒 流 也。

第十三言課

水字類

溝 Câu=kênh, *canal.*

渠 Cù=ngòi, *arroyo.*

湖 Hồ=*lac.*

池 Trì=*ao, étang.* —

洋 Dương = bể lớn,
océan.

海 Hải=bể, *mer.*

小江 Tiêu giang=sông con, *rivière.*

大河 Đại hà = sông cái, *fleuve.*

沸 Phí = sôi, *bouillant.*

浸 Tàm=thâm, *imbiler, imprégner.*

潤 Nhuận = nhuận, *mouiller.*

其 猛 力 則 沸 度 可 轉 活 機
其 浸 力 則 溝 渠 湖 池 可 潤 生
物、其 載 力 則 洋 海 江 河 可 為
航 路

第十四課 虛字

莫	乎	Mặc...hỗ = chàng gì hơn, rien n'est plus...que.	而	Nhi=mà, và, nhưng, et, mais.
雖		Tuy=dẫu, bien que, quand même.	何	Hà = chàng có gì, rien.
然		Nhiên=nhưng, mais.	乎	Hỗ = tiêng đưa ô!, oh! eh!
莫	明	乎	日	月、雖
蝕	觸	矣	月	則
何	傷	而	不	有
	莫	乎	久	辰
	多	水	復	而
消	而	火	明	月
矣	復	滅	日	
	漲	矣	而	
	水	火	復	
			熾	
			何	
			損	
			乎	

第十五課 山字類

山	Sơn=núi, montagne.	峭壁	Tiêu bích=núi như vách, montagne à pente rapide.
島	Đảo=cù-lao, île.	疊嶂	Điệp chướng=núi nhiều đợt, massif.
峽	Thiêm=kẽm núi, gorge de montagne.	崖	Nhai=bờ, bord.
巒	Dòng=lũng, grotte.	巉巖	Sàm nham=lởm chồm, escarpé.
嶺	Lĩnh=núi có lối đi, montagne à pente douce.		

夾有者異
島嵒崖步
爲縣徒
人有巖
爲縣徒
有者異
人有巖
壁勢
嶺峯
其嶂
山嶠
爲峽
山嶺
爲嶺
水陂
有狀

第十六言課

阜字類

阜(F)	Phù = dồi, colline.	降 Giáng = xuòng, bas.
陵	Lăng = gö, monnicle.	隱 Yǐn = cát, dessinule.
阿	A = dòng, coteau.	隘 Eài = hép, étroit.
阡	Thien = bò, sentier.	險 Hiểm, accidenté.
隴	Lúng = lồng, vallée.	隘 Ai = hép, borne.
隆	Long = cao, haut.	阻 Ngăn = obstruer, encombrer, engorger.

土山爲阜
山間多隙
阡路爲隴
隴阻爲隆
阿隸爲險
隸限爲阻
降限爲行

第十七言課

辱字

雖	Tuy = dùn là, quoique, malgré, bien que.	猶	Do = còn, encore.
---	--	---	-------------------

至若 Chí nhược=dèn || **於** U'=hơn, plus, cũng
như, tandis que. || có khi là ở, là bởi, à, par.

山雖高、高猶可度。水雖深、深猶可測。
於山，人心之深，深於水，不可測度也。

第十八課

邑字類

邑 (阝) Âp, chef lieu de commune.	都 Quận, district.
都 Đô, capitale.	部 Bộ, ministère.
邦 Bang=nước, principauté.	郊 Dao=ngoài cõi, zone de terrain.
鄉 Hương=làng, village.	郵 Bưu=trạm, poste.
鄙 Bì = làng hép, hammeau.	里 Lý = đậm, stade.
郭 Quách=thành ngoại, banlieue.	野 Dã = cánh đồng, plaine.

邑者人聚會之稱古人人建鄉
邦設都有城郭以通之群聚日野
外鄙治曰部邑之外爲郊

第十九課

田字類

畿	Ký = đất trong, zone.	畔	Bản = bờ, bordure.
甸	Điện = đất ngoài, zone territoriale.	畎	Mẫu, appenç de terre.
疆	Cương = cõi, terme, limite.	畎略	Quyền = kènh, canal d'irrigation.
界	Giới = mèe, limite.	畝	Lược = xem xét, tracer plan sur le terrain.
田	Điền = ruộng, terre cultivée.	畫	Hoạch/vaob, tracer.
疇	Chù = cánh ruộng, champ.	畎耕	Quản = cây, cultiver.
古 人 經 略 田 疇 皆 有 畿 畝 畈 者			
爲 疆 界 爲 畡 以 程			

第二十課

圈字類

園	Viên = vườn, jardin verger.	圈	Quyền = cái khuyên, cercle.
圃	Phò = vườn, jardin.	困	Huân = đụn, grenier.
圉	Hựu = vườn, parc.	圍	Ví = vây, entourer.
國	Quốc = nước, état nation.	圉	Ngữ = chắn, garder.

固	Cô = giữ, affermir.	困	Khôn, malheureux, enfermé.
團圓	Đoàn viễn=sun-hợp, rassembler, réunir.		

園	圃	之	草	木、	苑	固	之	團
禽	獸、	國	爲	民	圈、	極	有	團
之	樂	如	貯	之	園、	固	囚	困
之	固	也						

第二十一課

物 家 類

宇	Vũ = khắp mặt đất, partout.	寢	Tâm = nhà giữa, appartements particuliers.
宙	Trụ = khắp xưa nay, toujours, univers.	家	Gia = nhà, maison, famille.
穴	Huyệt = hang, grotte.	安	An, paisible.
宮	Cung, palais.	寧	Ninh = yên, paisible, prospère.
室	Thất = nhà, maison.	富	Phú = giàu, riche.
宅	Trạch = nhà, demeure, habitation.		
		宇 宙 之 初 人 尚 穴 處 後 始 始 作 宮 室 於 是 定 宅 歸 宿 高 屋 獲 幾 安 寧 嗣 而 審 庸 舜 吏 舍 高 廣 夏 人 家 由 是 廪 壯 壮 矣	

第二十二課

門字類

門 Môn=cửa, porte.

戶 Hộ=cửa ngoài, porte.

闕 Khuyết = cửa nhà vua, porte du palais royal.

閨闥 Sương hạp=cửa nhà vua, porte du palais impérial.

間 Gian, pièce.

閭閻 Lư diêm = cửa làng, porte du village.

閨闥 Khuê khòn = cửa buồng, appartement de femmes.

開 Khai=mở, ouvrir.

闢 Tách=mở, ouvrir.

閉 Bế=dóng, fermer.

日漸	開	閨	而	帝	闕	有	閨	闥
之尊	嚴	閨	有	閨	閨	之	閨	密
閨	亦	嚴	門	戶	以	別		

第二十三課

虛字

自 Tự = tự mình, soi-même. Từ = từ khi, de, depuis.

者 Giả = ây, ây là, qui, celui qui, c'est.

以 Dí = vì có, par ce moyen.

所 Sở = cái mà, que, cè que, dont. Cũng có khi là chỗ, lieu, où.

所以 Sở dĩ=vì có gi, cái có, avec quoi, cause.

所 所 夕 以
長 兄 我 所
生 父 以 其 也、
我 我 人 則 愛
國 族 焉 也、
鄉 家 陪 助 之
我 愛 愛 保 皆
愛 我 我 共 者
我 也 也 所 之
在 在 晨 愛

第二十四課

虛 字

裏 Thập = ai, qui? **何以** Hà chí = cù sao, pourquoi?

何辰 Hà thìn = bao giờ, quand? **方其** Phương kỳ = đương khi, au moment.

何處 Hà xứ = nơi nào, où? **迄于** Khát vù = đến khi, jusque.

孰	是	吾	國	祖	立	自	何	曉
建	在	何	處	方	其	海	分	居
同	僅	百	男	耳	迄	今	以	如
此	衍	也	食	國	土	爲	民	其
有	乎							

第二十五課

人 字 類

人 Nhân = người, homme.

儒 Nho, doctrine des lettrés.

俗 Tục, vulgaire.

仁 Nhân, vertu,

俊傑 Tuân kiệt = tài giỏi, <i>homme de talent et de génie.</i>	俯 Phù=cùi, <i>se courber, s'abaisser.</i>
命 Mệnh, <i>vie.</i>	仰 Ngưỡng = ngửa, <i>se relever.</i>
位置 Vị trí, <i>condition.</i>	仕 Sĩ=làm quan, <i>exercer une charge.</i>
價值 Giá trị, <i>valeur.</i>	休 Hưu = vắng nghỉ, <i>retraite.</i>
偏倚 Thiện ý=nương dựa, <i>appuyer.</i>	

人有个人之位，人有个人之歸。
 人之價値，俗學而合者。
 儒則無所偏倚，久而人樂天也。
 倫仕休俟乎天命，仁樂天也。
 俊傑識辰也。

第二十六課

子字類

子 Tử=con, <i>enfant, fils, fille.</i>	孩 Hài=trè-nít, <i>nouveau né.</i>
孟 Mạnh = con cả, <i>fils ainé.</i>	孺 Nhụ=trè-con, <i>enfant.</i>
季 Qui=con út, <i>dernier, cadet.</i>	孕 Giựng = mang thai, être <i>enceinte, concevoir.</i>
孽 Nghiệt=con vợ thứ, fils d'une femme seconde.	字 Tự = nuôî, <i>nourrir.</i>
孤 Cò = bô-côî, <i>orphelin de père.</i>	孝 Hiếu = đạo làm con, piété filiale.

之、字愛其報之，心之。
 孕季保何也，孤以之也。
 孟撫子也，孽者也。
 於、也、也、也。
 誣若至爲子。
 父教偏、苦矣。
 孩無良而已矣。
 父孺所良而已矣。

第二十七課

女字類

女 Nǚ = con gái, fille.	嬪娟 Thuyền-quyên = đẹp, gentille, belle.
婦 Phụ = đàn bà, femme.	婉變 Uyễn - luyễn = đẹp mà mềm, gracieuse.
妃 Phi = vợ vua, reine.	娉婷 Sinh-dinh = chài-chuốt, coquette.
姬 Cơ = vợ người sang, femme distinguée.	嫁 Giả = lây chồng, marier.
婢 Tỳ = dứa ở gái, servante.	姊 Tỳ = chị, sœur.
媼 Uẩn = vú già, vieille servante, bonne.	妹 Muội = em, sœur pri-mée.
妓 Kỹ = con dĩ, courtisane.	

女之待嫁也，其變婢婷。
 之姿態未必相也，乃有媼姬漂泊。
 之貴婢媼之贱妓女之命何。

第二十八課

幾 Ky = bao nhiêu, combien.

於是乎 U thi bo.

如何 Nhu linh = the nao, comment.

此 That, de voici, ceci.

父 母	幾 多	劬 勞	於 育	是 於	乎 是	有 乎
吾 身	幾 家	多 身	此 身	也 也	內 也	
有 國	而 族	而 社	所 生	係 不	賚	
而 命	以 何	而 無				
當 所	教 采					

第二十九課

頭字類

身 Thân = mình, corps.

顱 Lò = sọ, crâne.

體 Thể = mình, membre.

顧 Quyên = gõ má, penne.

躬 Cung = mình, corps.

頷 Hòn = cằm, menton.

頭 Đầu = đầu, tête.

頰 Giáp = má, joue.

項 Dinh = đỉnh, đầu, sommet de la tête.

顏 Nhán = mặt, figure, visage.

額 Tảng = ngạch = trán, front.

頸 Cảnh = cổ, cou.

世 爲君 然 則
鞠 長軀、事 捐體
顧 太 荷 爲
太 軀、後 負 級
顧 頸、則 爲
重 身、上 頂、前
頭 頰、頰、也、
躬 身、皆 面、爲
躬 身、之 國、爲
躬 身、故 父、母
躬 身、者、身、父
躬 身、用、躬、

第 三 十 課

影 字 類

髮	Phát = tóc, <i>cheveux</i> .	鬢	Chân = mái tóc, <i>chevelure</i> .
鬚	Tu = ria, <i>barbe</i> .	鬟	Hoàn = mái tóc, <i>chevelure enroulée</i> .
鬚	Ti = râu, <i>moustache</i> .	鬢	Thiếu = trai đào, <i>cheveux liés</i> .
鬚	Nhiêm = râu cằm, <i>barbe au menton</i> .	鬢	Khôn = cạo đầu, <i>raser</i> .
血	之	髮	其
也	榮	鬢	鬢
人	所	黑	男
辰	者	勁	童
結	者	鬢	則
	冠	垂	矣
	而	則	

亦高人成可
於人理
鬢鬢鬢者，又
鬢黑勁鬢髮
髮者鬢垂則
曰尙長有今
榮所者者冠
女尙髮而冠
婦所有髮而
人辰結而冠

第 三十一 課

心 肉 字 類

心 Tâm=tâm tình, *cœur*. || 性 Tinh=tính, *caractère*

情	Tinh = tinh, <i>amour.</i>	肺	Phè=phổi, <i>poumons.</i>
志	Chi = chí, <i>esprit.</i>	臆	Úc=ngực, <i>poitrine.</i>
意	Ý = ý, <i>idée.</i>	脇	Hièp=sườn, <i>côles.</i>
思想	Tư tưởng=cách tư tưởng, <i>pensée.</i>	膜	Mỏ=màng mỏ, <i>flancs,</i> <i>pellicule.</i>
腦	Não = óc, <i>cerveau.</i>	胞	Bào=bọc, <i>secondines.</i>
性	性情志意皆由於心有血房循環之體也、	靈	linh 在 腦、故
情	心有氣胞外有臍腸下有	心	linh 在 腦、故
志	肺有呼吸之體也、	臟	臟 在 腦、故
意	橫膜呼吸之體也、	體	臟 在 腦、故

第三十二譜

肉字類

胃	Vị = dạ dày, <i>estomac.</i>	腹	Phúc=bụng, <i>ventre.</i>
腸	Tràng=ruột, <i>intestins.</i>	肉(月)	Nhục = thịt, <i>chair.</i>
脾	Tí = lá-lách, <i>rôle.</i>	筋	Cân=gân, <i>nerf.</i>
肝	Can = gan, <i>foie.</i>	骨	Cốt=xương, <i>os.</i>
膽	Đàm=mật, <i>bile.</i>	膚	Phu=da, <i>peau.</i>
肩	Kiên=vai, <i>épaule.</i>	肱	Quang = cánh - tay, <i>bras.</i>
腰	Yếu=lưng, <i>dos.</i>	股	Cò=bắp-chân, <i>jarret.</i>

之化大 小消食 管通下之爲爲助。胃上脾肝膽通，爲也。又體也、有也。
皆腹肱體運動，腰背肩運爲也。股肉筋骨合至於覺也。脣膚是也。有也。

第十三課

鼻耳字類

鼻 Tí = mūi, nez.

嗅 Khúu = ngửi, sentir.

臭 Sú = hoi, haleine.

耳 Nhĩ = tai, oreilles.

聲 Thanh = tiếng, son.

鼻	主	嗅	允	有	必	聞	之	耳
主	聽	聲	無	所	臭	重	亦	無
聞	聰	者	聲	八	聞	順		

聰 Thông = nghe rõ, entendre clairement.

聾 Lung = điếc, sourd.

聽 Thính = nghe, entendre.

聞 Vǎn = nghe, ouïr.

聆 Linh = nghe, écouter.

第十四課

目字類

目 Mục = mắt, yeux.

眉 Mỵ = lông mày, sourcils.

睫 Tiệp = lông mi, cils.

眸子 Mâu tử = con ngươi, iris.

瞽	Cát = mù, <i>aveugle.</i>	瞭	Liêu = trông xuôi, <i>observer.</i>
盲	Manh=nhoa, <i>qui n'a pas de prunelle.</i>	睥睨	Bé nghẽ = ngáp-ghé, <i>guetter, regard oblique.</i>
禪	Tán = trông, <i>voir.</i>	睂瞷	Ngai tê = trừng-trò, <i>lever les yeux.</i>
見	Kiến = trông, <i>apercevoir.</i>	目 主 視、眉 瞳 以 衛 目 也、瞽 者 無 所 見、盲 者 不 能 瞭、而 脾 睨 視 可 瞎 者、眸 子 亦 正、瞷 視 可 不 尊 乎、	眉 瞳 以 衛 目 也、瞽 者 不 能 瞭、而 脾 睨 視 可 瞎 者、眸 子 亦 正、瞷 視 可 不 尊 乎、

第 三 十 五 課

口字類

口	Khẩu = miệng, <i>bouche.</i>	訥	Nột = ngáp-ngóng, <i>parler difficilement.</i>
脣	Tháu = môi, <i>lèvres.</i>	唆	Toa = súi, <i>exciter.</i>
舌	Thiết = lưỡi, <i>langue.</i>	言	Ngòn = nói, <i>parler.</i>
喉	Háu = cổ họng, <i>gorge.</i>	呼	Hò = kèu, thò ra, <i>crier, expirer.</i>
齒	Xí = răng, <i>dent.</i>	吸	Háp = hút vào, <i>inspirer.</i>
味	Vị = mùi, <i>savouer.</i>	吞	Thòn = nuốt, <i>avalier.</i>
噉	Á = cùm, <i>muét.</i>	吐	Thò = nhả, <i>vomir.</i>

聲亦舌訥吸苦歷
有言、言、嘗、旨口呼辛則
者、能多以甘也、一
聲不傷舌故一
唇啞者囁焉不
有者啜以是之
言聲而齒於味
主喉言、有亦世
口有能口吐鹹、之。
者、不
吞酸嘗

第三十六課

手字類

手	Thủ = tay, <i>membre supérieur.</i>	持	Chí = cầm, <i>tenir.</i>
指	Chỉ = ngón tay, <i>doigt.</i>	執	Chấp = cầm, <i>tenir.</i>
掌	Chưởng = bàn tay, <i>main.</i>	操	Thao = giữ, <i>garder.</i>
捍	Hàn = chông, <i>soutenir, maintenir.</i>	抱	Bão = ôm, <i>embrasser.</i>
揮	Huy = vẫy, <i>faire signe avec la main.</i>	擇	Trach = chon, <i>choisir.</i>
搘	Huỷ = cắp, <i>porter.</i>		
		擣	Đập = đập, <i>écraser.</i>
任		書	Thứ = viết, <i>écrire.</i>
持		操	Thao = giữ, <i>garder.</i>
貿			

目而士、抱
頭者爲農，抱
以搗未所
所中孰有
擣書者操
擇就工各
掌就工各
指也、爲賈，
手指墨者

第 三 十 七 課

足 字 類

足	Túc = chân, <i>pied.</i>	跋 涉	Bạt thiệp = trèo lặn, <i>gravir.</i>
趾	Chì = ngón chân, <i>orteil.</i>	踏 践	Đao tiễn = dây, <i>fouler.</i>
蹤	Tung = lót chân, <i>piste, trace de pieds.</i>	躊 躙	Dūng dược = nhảy nhót, <i>sauter.</i>
跡	Tich = vết, <i>trace de pied.</i>	僵 塞	Yên kiền = váp-váp, <i>se heurter.</i>
踵	Chùng = gót - chân, <i>talon.</i>	蹉 跎	Xa đà = khập-khiêng, <i>chanceler.</i>
路	Lộ = đường, <i>route.</i>		
歷	Lịch = trải qua, <i>passer.</i>		
		足 以 運 動	者 故 止 也、讀 𠩺 者 遊 接 踵 跎
		跡 書 窗 農	歷 蹤 也、南 利 踏 其
		者 跋 涉 平	歷 蹤 也、南 利 踏 其
		乎 城 市 得	歷 蹤 也、南 利 踏 其
		路 則 塞 知	歷 蹤 也、南 利 踏 其
		人 可 矣	歷 蹤 也、南 利 踏 其

第 三 十 八 課

彳 走 字 類

街	Nhai = đường phố, <i>boulevard.</i>	衢	Cù = đường to, <i>carrefour.</i>
----------	-------------------------------------	----------	----------------------------------

徑	Kính = đường tắt, <i>impasse.</i>	彷彿	Phảng phât = phảng phât, <i>rêveur.</i>
往	Vâng = đi, <i>aller.</i>	徘徊	Bối hối = lẩn quẩn, <i>indécis.</i>
復	Phúc = lại, <i>retourner.</i>	走	Tâu = chạy, <i>se rendre à, courir.</i>
循	Tuân = noi, <i>suivre.</i>	赴	Phó = rảo, <i>se hâter.</i>
行	Hành = đi, <i>cheminer, voyager.</i>	趨	Sí = đi, <i>cheminer.</i>
征	Chinh = đi, <i>faire une excursion.</i>		

街 衡 太 役、役、往 者、復 者、由
徑 者、循 途 者、行 人 之 不 一 也、
來 路 見 間 猶 徒 徒、孤 征 景 况
易 徒 徒、求 都、求 利 趨 墟、行 知
所 趨、名 分 不 可 越、能 自 興 起 則
超 群 羣 矣。

第三十九課

走字類

途	Bô = đường, <i>chemin.</i>	近	Cận = gần, <i>court, près.</i>
道	Đạo = đường, <i>route.</i>	遲	Chi = chậm, <i>lent.</i>
遠	Viễn = xa, <i>long, loin.</i>	速	Tốc = chóng, <i>rapide.</i>

逸	Dật = rỗi; vượt xa, <i>aisif, se sauver.</i>	遡	Nghinh = đón ~~nhìn~~ , <i>revenir.</i>
進	Tiến = lên, ~~quân~~ <i>avancer.</i>	逃	Điều = trốn, <i>s'enfuir.</i>
退	Thoái = lui, <i>reculer.</i>	逼迫	Bắc bách = bức bối, <i>gêne.</i>
逢	Phỏng = gặp, <i>rencon- ter, aller à la rencontre.</i>	逍遙	Tiêu dao = phồn phô, <i>légier.</i>
遲	Điều = không đến, <i>arriver en retard.</i>	道者	者而極故 道也者迎遯故
得	Điều = có, <i>obtenir.</i>	則	則道不於逃
覺	Điều = nhận ra, biết, <i>apercevoir.</i>	同	行一途遯故
常	Điều = thường, vô thường, <i>éternel.</i>	行	道也者遯故
常	Điều = thường, vô thường, <i>éternel.</i>	逸急樂	者遯故
遯	Điều = tránh, <i>évit-</i> <i>er.</i>	不顧遊者	者遯故
得	Điều = có, <i>obtenir.</i>	遠近	者遯故
覺	Điều = nhận ra, biết, <i>apercevoir.</i>	同	者遯故
常	Điều = thường, vô thường, <i>éternel.</i>	巡	者遯故
遯	Điều = tránh, <i>évit-</i> <i>er.</i>	巡進退	者遯故
得	Điều = có, <i>obtenir.</i>	速路	者遯故
覺	Điều = nhận ra, biết, <i>apercevoir.</i>	速	者遯故
常	Điều = thường, vô thường, <i>éternel.</i>	路	者遯故
遯	Điều = tránh, <i>évit-</i> <i>er.</i>	巡	者遯故
得	Điều = có, <i>obtenir.</i>	進	者遯故
覺	Điều = nhận ra, biết, <i>apercevoir.</i>	逼	者遯故
常	Điều = thường, vô thường, <i>éternel.</i>	迫	者遯故
遯	Điều = tránh, <i>évit-</i> <i>er.</i>	遯	者遯故

第 四 十 課

力 字 類

力	Lực = sile, force.	勁	Bột = bột lèn, bondis- sant.
功	Công = công, peine.	努	Nỗ = cỗ sức, s'efforcer.
務	Vụ = việc, devoir.	勇	Dũng = mạnh, brave.
勢	Thế = thế, influence.	加	Da = thêm, s'efforcer.
勝	Thắng = được, vain- cre.	勸	Khuyên = khuyến, encourager, conseiller.

勵	Lè = làm cho nître lòng, <i>encourager.</i>	勉	Miễn = garnir, faire <i>des efforts.</i>
勤	Cần = chăm, assidu.		
動	Động = động, mou- voir.	勞	Lao = nhọc, <i>fatigue.</i>
者	人	要	智
或	加	止	務
宜	以	勸	勤
之	勉	勝	各
	勢	或	弱
	將	憚	
		然	
		矣	

第 四 十 一 課

病 字 類

病	Bệnh = bệnh, <i>mala- die.</i>	癰	Long = đau, <i>doulou- reux.</i>
疾	Tật = tật, <i>infirmité.</i>	痺	Tuy = mệt, <i>fatigued.</i>
瘡	Sang = ghè lở, <i>gale, plaie.</i>	瘦	Sâu = gầy, <i>maigre.</i>
痴	Xi = ngây, <i>sot.</i>	瘠	Tich = còm, <i>chétif.</i>
疴	Kha = bệnh, <i>maladie incurable.</i>	療	Liệu = chữa, <i>guérir.</i>
症	Chứng = chứng, <i>cause de la maladie.</i>	痛癢	Thống đặng = đau ngứa, <i>démangeaison.</i>

人 之 一 身 痛 癢 相 關 痘 在

一疾如如幾病防、人某病病之其自瘁、有表裏癥與先癰惟顧功、痴矣前覺疾之爲瘡、醫病極無療易瘦難若體其以頗形症曷全保藥醫日其藥、而能某良之疾求處、不有瘡疴痼能一生便癰沉成後

第四十二課

元字類

禍之本國乎、人忘而祈乎、不俗、可得念禮福而紀有乎、祝祠以也、禱可名所持可祿祀會維祇乎、祖社由神禳先此所可祭也、祿

第四十三課

欠字歹字類

欠	Khiêm = ngáp, thiêu, <i>bâiller, manquer.</i>	歛	Khoản = tiếc, thích, cái việc, <i>recevoir, vouloir, article.</i>
欲	Dục = muôn, <i>vouloir, lòng dục, passion.</i>	歡	Hoan = vui, <i>joie.</i>
歛	Khiêm = thiêu, <i>manquer.</i>	欣	Hân = hồn-hồn, <i>se réjouir.</i>
歛	Hàm = thích, động, <i>désirer, mouvement.</i>	死	Tử = chết, <i>mourir, mort.</i>
歛	Yết = dừng, thôi, <i>cesser.</i>	殤	Thượng = chết khi còn bé, <i>mourir jeune avant l'âge de 13 ans.</i>
歌	Ca = hát, <i>chanter.</i>	歎	Yêu = chết non, <i>mourir jeune.</i>
歎	Thán = than, se plaindre.	殞	Một = chết già, <i>mourir de vieillesse.</i>

人 生 有 欲、有 所 欲、則 貪 得
 之、將 求 所 欲、則 然 而 羨、歎、
 乎 外、不 如 欲、所 欲、則 欲、而 欲、
 得 者 繢 也、故 彭 壽、而 妖、人 生、之
 有 涯、 死 者 生 有 涯 也、

第四課

虛字

前	Tiên = dâng trước, <i>devant, avant.</i>	彼	Bí = kia, là.
後	Hậu = sau, <i>après,</i> <i>arrière, derrière.</i>	此	Thứ = đó, <i>ci.</i>
中	Trung = trong, <i>inté-</i> <i>rieur.</i>	先	Tiên = trước, <i>avant.</i>
內	Nội = trong, <i>parmi,</i> <i>dedans.</i>	上	Thượng = trên, <i>sur,</i> <i>dessus.</i>
外	Ngoại = ngoài, <i>exté-</i> <i>rieur, hors, dehors.</i>	下	Hà = dưới, <i>sous, des-</i> <i>sous.</i>
龍城古名勝也、先登旗臺 而望之、劍湖匯乎其前、濃山此 峙乎其後、珥河繞乎其外、外此 爲浪泊、彼爲碧溝、此景致、 宛在吾眼下。			

第四十五課

犬字類

獸	Thú = loài muông, <i>quadrupède.</i>	狼	Lang = con lang, <i>loup.</i>
犬(猻)	Khuyển = chó, <i>chien.</i>	狽	Bái = con báu, <i>loup.</i>
狗	Câu = chó, <i>chien.</i>	猶	Gio = con gio, <i> singe d'un naturel hésitant.</i>

猿	Viễn = vượn, <i>singe gibbon.</i>	獨	Độc=một mình, <i>seul.</i>
猴	Hóu = khỉ, <i>singe.</i>	猜	Sai=ngờ, <i>soupçonner.</i>
狡	Giao=hay mèo-mèo, <i>rascé.</i>	獲	Hoạch = bắt được, <i>prendre ou tuer un animal à la chasse.</i>
猛	Mạnh = khoẻ, dũng, <i>féroce.</i>	獵	Liệp = săn, <i>chasser.</i>
獸	有	牡、	以觸牙穿、
乳	有	牝、	以蔽風雨、
之	字	毛、	畜者予、
牛	各	分、	有天狗、
猿	羊	其類、	有豕豹、
	猴	是、	者者虎、
		類、	是、

Loài động vật này nhiều bộ lông, cho nên mỗi bộ lông vài ba chữ dễ là một để nhận mà thôi.

第 四 十 六 言 級

豸 鹿 馬 獐 字 類

虎	Hổ = con hổm, <i>tigre.</i>	麗	Li = dời, <i>couple.</i>
豹	Báo = báo, <i>léopard.</i>	馬	Mã = ngựa, <i>cheval.</i>
貓	Miêu = mèo, <i>chat.</i>	驥	Sạn = nhảy, <i>rapide.</i>
鹿	Lợe = hươu, <i>cerf.</i>	馳	Trì = chạy, <i>courir.</i>
麋	Mi=nai, <i>cerf de grande taille.</i>	驅	Khu = ruồi, <i>chasser, courir à cheval.</i>

馴 Tuân = tập quen, || **象** Tượng=voi, éléphant.
enseigner.

豕 Thị = lợn, cochon. || **豢** Hoạn=nuôi, nourrir.

貓 狸、馬 駒、犬 獨、羊 群、虎 豹

狽 相 倚、物 性 之 不 同 也、故 各
 以 類 從、

猛 而 犬 獵、鹿 犢、猶 猿 多 猜 而 狼

第 四 十 七 課

牛 羊 字 類

牛 Nguru = trâu, bò, tau-reau, vache, bœuf. || **犁** Lê = cây, cái cây, labourer, charrue.

牡 Mẫu = giông đực, male.

羊 Dương = dê, chèvre.

牝 Tân = giông cái, femelle.

群 Quân = bọn, troupe.

牽 Khiên = dắt, mener.

羣 Tu = món ăn, mets.

牧 Mục = chăn, élever les animaux.

羶 Chiên = lông cừu, laine.

人 之 畜 貓 犬 以 守 也、牧 牛 驅
 以 犁 耕 也、馴 馬 象 以 驚 驅 若
 也、羊 以 進 羞 象 爲 取 物 也、
 獵 獵 則 取 象 爲 取 物 也、
 爲 章 此 人 之 羔 萬 牛 驅

第 四 十 八 課

隹 烏 羽 宇 類

鳥 Diều = chim, <i>oiseau</i> .	鶴 Yèn = chim én, <i>hirondelle</i> .
鶯 Oanh = vàng-anh, <i>loriot</i> .	雀 Túrc = chim sè, <i>moineau</i> .
鶡 Thuần = chim gáy, <i>caille</i> .	雌 Thư = chim mái, <i>oiseau femelle</i> .
鴟 Nha (鳥) ô = quạ, <i>corbeau</i> .	雄 Hùng = chim sòng, <i>oiseau mâle</i> .
鷦 Chi = cú, <i>hibou</i> .	雛 Sò = chim non, <i>oisillon</i> .
鷹 Ung = diều-hâu, <i>aigle</i> .	羽 Vũ = cánh, <i>plume, aile</i> .
鵠 Chuần = cát, <i>épervier</i> .	習 Tập = bay truyền, <i>exercer ses ailes</i> .
鳥 有 雌 雄, 雜 則 習、翩 長 微, 翹 翱 而 飛、就 中 燕 雀 之 音、鶴 鳥 有 廬 之 頡、鶯 鳴 多 好 世、亦 有 鳴 有 惡 聲、羽 族 不 同 也、	則 燕 多 之 世、亦 有 則 燕 多 之 世、亦 有

第 四 十 九 課

鳥 宇 類

鷄 Kê = gà, *poule, coq*. || **鵝** Áp = vịt, *canard*.

鵝 Nga = ngông, *voie.*

孔雀 Khòng tróc =
công, *paon.*

鸕 鳩 Anh vū = fèng,
perroquet.

鴿 Cáp = bồ-câu, *pigeon.*

鶲 Kha = sáo, *pie.*

孔 雀 能 能 舞、山
能 言、鷄 能 司、晨
於 多 鶡 奴、之、可、呻
之、見 鵠、俱、畜、有、鷄
鶲、也、也、似、著、而
鶲、也、也、人、每

鶩 Lô = cò, *cigrette.*

鶩 Vũ = vịt, *canard.*

鳩 Phù = mòng, *canard
de petite espèce.*

鷦 鷯 Giá cò = gá gô,
perdrix.

鶴 Hạc = hạc, *grue.*

鸕 鶒 能、能、侍、至、貌、人
鶩 鶩 能、能、立、貌、人
鶩 鶩 啼、下、鷄、用、野、也
鶩 鶩 啼、下、鷄、用、野、也
鶩 鶩 取、者、也、似、鶩、者
鶩 鶩 取、者、也、似、鶩、者

第 五 十 言 累 魚 學 類

魚 Ngu = cá, *poisson.*

鱗 Là = lây cá, *écailler
de poisson.*

鰭 Ki = vây cá, *nageoires.*

鰐 Tai = go cá, *ouïes.*

鰐 Phiên = bong-bóng
cá, *vessie natatoire.*

鯨 Kinh = cá voi, *baleine.*

鱷 Ngac = cá său, *croco-
dile.*

鯢 Phuòng = cá mè,
brème.

鯉	Lí = cá chép, <i>carpe</i> .	鰥	Női = cá uốn, <i>poisson pourri</i> .
鰯	Hà=tôm, tép, <i>crevette</i> .		
鮮	Tiên = tươi, <i>poisson frais</i> .	鮑	Bão = cá muối, <i>poisson mariné</i> .

魚者鱗介之物、鰐以氣爲浮水、沉飭者其
鰓以洩水、貯氣類、小如鮀、鰐者其
之具、大如鯨類、鮮者煎之爲鮀、鰐者其
鰯鰯鮀、鰐之爲鯨類、鮮者煎之爲鮀、鰐者其
爲鮀、鰐者尤佳。

第 五 十 一 言 虫 字 類

虫	Trùng = sâu, <i>insecte</i> .	蛻	Chết khương = bọ hung, <i>bousier</i> .
蠶	Tâm = tằm, <i>ver-à-soie</i> .	蚯蚓	Khuru giận = con đun, <i>ver de terre</i> .
蜂	Phong = ong, <i>abeille</i> .	蚊	Vân = muỗi, <i>moustique</i> .
蝙蝠	Biền phúc = góii, <i>chauve-souris</i> .	蠅	Giáng = ruồi, <i>mouche</i> .
蜘蛛	Tri thù = rệp, <i>araignée</i> .	蝗	Hoàng = sâu ăn lúa, <i>sauterelle</i> .

蝶 Diệp = bướm, *papilio*. || **蛇** Sà = rắn, *serpentis*.

蠍 Ngò = rêt, *scolopendre.*

而弋蝗能蛇
花蝠夫之娛
探端若蟻鑿也
蜂矣也、蛣之害
蘭、大役蝴蝶爲
有益人、蚯蜂之
而爲爲蠅花、虫
桑之之網妨則
食虫虫、蜘蛛此
蠶、蚕、土、蜘蛛、禾、蟲、
有糞蚊、蝕之

第五十三課

虚 空

我 Ngā = tôi, của tôi, je, moi, mon. **及** Cấp = cùng với, avec.

君 Quán=anh, của anh,
toi, ton.

牠 Tha = nó, chả nó, it, — qui, lui, son. **各** Các = ai này, chaque.

其 Ký=nó, ày, cùa..., <i>qui, ce, mon, ton, son.</i>	同辰 Đồng thời=cùng một lúc, <i>en même temps.</i>
--	---

乘乃也馬
他發後我
馬早獨於
我辰我勝
乘同惟俱
我馬之馬
馬其次君
君乘君及
乘各至馬
君馬先他矣
他他是甚

第五十三課

虛字

咄咄 Dót dót = tiêng than, là, hélas ! oh !	吁 Hu=ôi, cri d'étonnement, eh, ô.
呵呵 Kha kha = tiêng, cười, rire bruyant.	噫 Y=ôi, cri de douleur, ha !
美哉 Mý tai=tôt thay, eh bien !	善哉 Thiện tai=phải làm thay, eh bien !
喟喟! 我國學界之進步、善進也哉!	頓也、美哉! 我社會也哉!
呵哉! 我國忍耐教育、將來新社會。	國學之進步、善進也哉!
國改良辰也、將來新社會。	國之改良辰也、將來新社會。
此乃其人之徒歟、	斯人之徒歟、
噫微斯人之徒歟、	

第五十四課 之

系字類

絲 Ti = tơ, fil de ver à soie.	絲 Thái=vé, soie à fleurs.
絮 Nhú = bông, ouate.	繡 Tú = thêu, broder.
紡 Phùòng=xé chỉ, filer.	繪 Hội = vẽ, peindre.
織 Chúc = dệt, tisser.	經 Kinh=sợi dọc, chaîne d'un tissu.

緯	Vĩ = sợi ngang, <i>trame d'un tissu.</i>	素	Tố = tơ mộc, <i>étoffe de soie unie et de couleur naturelle.</i>
絹	Quyền = lụa, <i>gaze.</i>	紅	Hồng = đỏ, <i>rouge.</i>
縷	Sô = nhiễu, <i>crêpe.</i>	綠	Lục = xanh lục, <i>vert.</i>
絲 出 於 縱、絮 出 於 棉、經 緯		有 素	
而 組 織 織 之、彰 絲 絲 等 之、	而 繡 繡 之、	繪 有 素	
紈 絹 縷 紗 紗 等 有 素	項 又 織 家	繙 有 家	自
紅 紫 緑 級 級 等 色、此 級 級 也、			

第五十五 語果

衣 字 類

衣	Y = áo, <i>vêtement.</i>	袴	Khoát = cái quần, <i>pantalon, caleçon.</i>
袴	Còn = áo còn, <i>tunique impériale.</i>	襦	Nhu = áo lót mình, <i>chemise.</i>
袍	Bào = áo bào, <i>longue tunique.</i>	袖	Tụ = tay áo, <i>manche.</i>
襖	Cành = áo thoáng, <i>vêtement sans doublure.</i>	衫	Sam = áo chùng, <i>longue tunique.</i>
褐	Tich = áo ngắn mặc ngoài cùt tay, <i>tunique (sans manche).</i>	裁	Tai = cắt, <i>tailler, couper.</i>
裘	Cieu = áo cừu, <i>tunique garnie de fourrures.</i>	製	Chè = dựng thành áo, <i>confectionner un vêtement.</i>

之、之袴而
製楊島裹
而襪裘得
也、裁貴、輕平
也、之雅、貴乎
彰、袍之也、
以、表裏也、
衣服補之，
而廣袖長也、
美、花表已、

第五十六 言類

罔方字類

旗 Ki = cờ, étendard.

旌 Tinh = cờ, étendard.

旆 Cân = cờ, étendard.

旆 Bái = cờ, étendard.

罔(网) Võng = đánh
lưới, prendre dans un filet.

罿 Toa = lưới muỗng
nhão, filet avec lequel on
prend des quadrupèdes.

罟 Cò = lưới, filet.

罧 Tráo = nom, nasse,
cage.

羈 Co = hám thiếc ngựa,
licou, bride.

罦 Quác = lưới muỗng,
filet de pêcheur.

罿 Tât = lưới chim, filet
qui sert à prendre des
oiseaux.

羅 La = mây lưới, tomber
dans un filet.

彩色彰施、旌旗旆所以
周旋而指麾也、
結繩爲罿、罧罟羈罿
所以羅罔之也、

第五十七課 巾字類

冠	Quan = mũ, chapeau, couronne.	帶	Dái = dai, ceinture.
冕	Miện = mũ miện, bonnet de cérémonie.	轔	miệt = bít tà, bas.
冒	Mạo = mũ, bonnet.	布	Bò = vải, toile.
胄	Trụ = mũ vỏ, casque.	帛	Bạch = lụa, étoffe de soie unie.
巾	Càn = khăn, essuie-main, bande.	帳	Trường = màn, moustiquaire, rideau.
幘	Tích = mũ ni, bonnet à oreilles.	帆	Phàm = buồm, voile de navire.

以蔽物也、冠者元服冕以
 貴服胄則介士之冒、巾以帶
 帥手亦以蒙首幘帳以覆髻、皆布
 軛則下服也、帷帳帆皆之用也、

第五十八課

虛字

而後	Nhi hậu = rổi sau, ensuite.	故	Cò = cho nên, c'est pourquoi.
量有升斗斛石、而後知多寡、度有尋丈尺寸、而後知長			

短、斤、有、多、知、長、必、衡、而、量、寡、必、度、以、度、秤、後、以、之、欲、知、輕、重、故、知、輕、重、欲、知、輕、重、

第五十九課

木字類

木	Mộc=cây gỗ, arbre, bois.	材	Tài=gỗ, bois.
根	Căn=gốc, racine.	桃	Dào=cây dào, pêcher.
幹	Cân=thân cây, tronc.	李	Lý=cây mận, prunier.
枝	Chi=ngành, branche d'arbre.	棟	Đồng=cột, colonne.
葉	Diệp=lá, feuille.	樑	Lương=giường nhà, pont, poutre.
果	Quả=quả, fruit.	栽	Tài=gióng, planter.
林	Lâm=rừng, forêt.		

木冒地以木類近在宜
葉諸部焉之樑大其
機存李棟尤得其
桃爲用之

有生滋也養一食得之
花自本可又乎耳
各品木類近在宜
品橡得其法、用

根菓有林膠其
別產其法、用

幹則別產其法、用

枝生材、可功用

第六十課 草字類

草	(艸) Thảo = cỏ, loài thảo, <i>herbe.</i>	芍	Thúy=thúy-cử-dứa, <i>pivoine.</i>
蘭	Lan = lan, <i>orchis.</i>	蕙	Huệ = huệ, <i>orchis.</i>
菊	Cúc = cúc, <i>aster.</i> <i>chrysanthème.</i>	蓬	Bóng=cỏ bóng, <i>espèce d'herbe.</i>
菜	Thái = rau, <i>légume.</i>	茅	Mao=cỏ danh, <i>chien-dent.</i>
芹	Cần = rau cần, <i>cres-son.</i>	荆	Kinh = mây, <i>rotin,</i> <i>arbuste épineux.</i>
芋	Vú = khoai, <i>arum.</i>	藤	Đằng=dây leo, <i>tane.</i>
芥	Giổi = cải, <i>sénévé,</i> <i>espèce de rave.</i>	芳	Phượng=thơm, <i>par-fum.</i>
草百卉也、有芳者如蘭。			
芍蕙之類、有芒刺者如芹。			
菊藻芋芥藤之類、有芳菲者如蓬。			
茅荆可食、芒刺獨不可用者如菜。			

第六十一課 竹字類

竹	Trúc = tre, <i>bambou.</i>	竿	Can = cây tre, <i>tige de bambou.</i>
筍	Duẩn = măng, <i>jeune pousse de bambou.</i>	節	Tiết = đốt, <i>nœud de bambou.</i>

筆	Bút = bút, <i>pinceau</i> .	箕	Cô = thúng, <i>panier</i> .
簡	Gian=bản viết, <i>tablettes</i> .	箒	Bà=cái mèt, <i>van</i> .
笙	Sinh=sáo, <i>flûte</i> .	箭	Tiên=tèn, <i>flèche</i> .
籥	Huýnh=lưỡi sáo, <i>langue d'une flûte</i> .	籥	Trù=thè tinh, <i>batonnets</i> .
植	類	中	物
不	柔	非	有
爲	竿	草	木
箒	直	而	節
之	筆	管	古
皆	簍	樂	初
	竹	家	者
	之	助	笙
		也	箭

第 六 十 二 課

禾 字 類

禾	Hoà = lúa, <i>céréale</i> .	穎	Dính=ngọn bông lúa, <i>la pointe d'un épis</i> .
杪	Sao=mày lúa, <i>barbe d'un épis</i> .	穗	Huệ=bông lúa, <i>inflorescence d'une céréale, épis</i> .
秋	Thu=mùa, <i>moisson</i> .	穀	Cóc=thóc, <i>grain de riz, paddy</i> .
秀	Tú = dòng - dòng, <i>jeune épis de riz</i> .	稼	Giá = cày, <i>repiquer</i> .

穡 Sác=gặt, moissonner.

稔 Nǎm = được mùa, bonne récolte.

租 Tô=thuê ruộng, cho thuê, impôt sur les terres, terre louée.

稅 Thuè = thuế, impôt.

程 Trình = đong, mesurer.

苗 稚 爲 秒 播
 而 稼 是 爲 禾 由
 而 頴 而 穗 是 爲
 歲 稔 則 積 古 者
 充 租 稅 今 則 無

秧 而 蘇 成 程
 而 而 種 種 種
 穀 秋 索 索 索
 科 此 烦 烦 烦
 秀 而 則 粟
 蓿 而 則 粟
 以 焉 焉 焉

第六十三課 米字類

米 Mǐ=gạo, grain de riz.

糖 Đường = chàt ngọt, sucre.

粉 Phàn = bột, farine.

糠 Khang = cám, son.

粃 Tý = tâm, brisures de riz.

精 Tinh = chàt tòi, matière nutritive du riz.

粗 Thô=gạo hầm, grain, grossier.

糴 Thiêu=bán ra, vendre.

糴 Thích = đong vào, acheter.

食 Thực = ăn, đồ ăn, manger, nourriture.

餅 Binh = bánh, galette, || **飽** Bāo = no, rassasié.
pain.

飯 Phan = com, riz cuit. || **餒** Nỗi = dói, avoir faim.

米者人之玉食也、糖粉之以可
精可以養生、糠粃粗飯可亦可
飼畜、穀饌而麤飯乎、糴糴
保無饑、民之飽視乎、糴糴
之善不善也、

第 六 十 四 言 級
酉 字 類

酉 Dzô = ngàu, chén,
mùr.

酒 Títru = rượu, boisson
fermentée.

酔 Bối = rượu đục, boîs-
son trouble.

醇 Thân = rượu đúc,
boisson.

釀 Nguêng = u rượu,
fermenter.

醉 Tuy = say, ivre, sout.

醒 Tinh = tinh rượu,
sortir de l'ivresse.

酬 Thủ = đưa rượu lại,
offrir à boire.

酇 Tac = rót rượu mời,
verser à boire.

酩 Dinh = say, ivre.

酊 Dinh = say, ivre.

酌 Churac = rót, verser,
puiser.

酒者釀米麴、酉澤而美
味也、酔者未澆、醇者不燒、一
辰酣酇則一酌也無妨、然醒

辰 看 醉 辰 人、則 飲 者 又 不 可
教 成 酪 酣 也、

第 六 十 五 課

耒 宇 類

耒	Lôi=cái cây, <i>charrue</i> .	耰	Ju=lấp rạch, <i>couvrir de terre la semence dans le sillon</i> .
耜	Tri = lưỡi cây, <i>soc de charrue</i> .	耘	Vân = làm cỏ, <i>arracher les herbes</i> .
耦	Ngẫu=rạch cây, <i>deux sillons</i> .	耔	Tì=vun, <i>amonceler</i> .
耕	Canh=cây, <i>labourer</i> .	耬	Sù=giúp sạ cây, <i>contribuer à la culture</i> .
耨	Näu=cuộc lật đất lại, <i>retourner la terre avec la houe</i> .		

揉	木	爲	耒	、	斷	木	爲	耜	、	用	以	
耦	耕	、	從	而	耨	之	以	起	土	、	耰	之
以	覆	種	、	或	耘	或	耔	以	培	養	、	之
田	家	之	作	苦	也	、	耬	者	其	無		
棄	農	辰										

第 六 十 六 課

舟 宇 類

舟	Chu=thuyền, mùng, <i>barque, navire</i> .	舵	Đá = lái thuyền, <i>gouvernail</i> .
船	Thuyền = thuyền, <i>bateau</i> .	檣	Tường = cột buồm, <i>mât</i> .

艇 Dĩnh = thuyền thoi, <i>petit bateau.</i>	艦 Hạm = tàu binh, <i>navire de guerre.</i>
舫 Phang = thuyền vuông, <i>bateau carré.</i>	航 Hàng = vượt sang, <i>traverser.</i>
舸 Kha = thuyền to, <i>grand bateau.</i>	般 Ban=chở hàng, <i>transporter un objet.</i>

舟 言 周 流、剗 木 爲 舟、剗 木
爲 楫、所 以 般 運 而 航 濟 也、艇
舫 艸 艛 大 小 不 同、而 轉 扱 則
闊 平 艸 古 者 使 船 以 艤 帆 棒
楫 今 則 以 汽 機、更 神 速 矣、

第六十七課

車字類

車 Xa = xe, <i>voiture.</i>	軌 Quĩ = trục xa, <i>essieu.</i>
轂 Cõe = đầu trục xe, <i>moyeu d'une roue.</i>	轎重 Tuy trọng = xe chở đồ, <i>voiture de bagages.</i>
輦 Liễn = xe người khiêng, <i>voiture trainée par des hommes.</i>	軒轎 Hiên du = xe nhẹ, <i>voiture légère.</i>
輪 Luân=bánh xe, <i>roue.</i>	載 Tái=chở, <i>transporter en voiture.</i>
輿 Dư=ván xe, <i>le plancher d'une voiture.</i>	轉 Chuyển = lăn đi, <i>se mouvoir en rond.</i>

輶、轂、輶也、古則重。
 車、轂、輶也、今則重。
 而車以馬之遠也、古則制。
 蓬別均也、今則行致牛改良也。
 轉自轎人車制也、今則見各軒也也。
 人制之車電也、今則古輿程駕也也。
 輪使之火也、今則輪使之火也。

第六十八課

虛字

忽然 Hột nhiên = vựt mà, chớc mà, soudain.	夫 Phù = cái ày, ce, cet.
辰而 Thới nhi = khi mà, quand, en.	允 Phàm = tất cả, tous.
或 Hoặc = hoặc là, ou.	

辰而遊平原、忽然思以擴。
 農務、辰而登巧場、忽然思以擴。
 進工、業或臨海、忽然思以擴。
 航商、權夫以知有心人、凡一。
 有所觸各有所思也。

第六十九課

虛字

於 U = ɔ̄, à.	常 Thường = souvent.
---------------------	----------------------------

見之、影爽，須
中聞目目。
湖北耳耳。
於湖及有。
人於所故。
上人響差。
湖南影常。
在湖也、聞真。
樹鳴響見得。
鐘也而認。

第 七 十 課

土 字 類

土 Thò=dàt, sol, terre.	塊 Khòi=hòn, motte de terre.
墳 Phòn=dàt thịt, terre grasse.	牆 Trờng=tường, mur.
塗 Đò=bùn, boue.	堤 Đề=dè, digue.
壞 Nhường=dàt mục, terre meuble.	坑 Khanh=dào, chôn, creuser, enterrer.
塵 Trần=bụi, poussière.	填 Điền=lấp, combler.
埃 Ai=bụi nhò, poussière.	培 Bôi=dáp, butter.
堆 Đôi=dòng, monceau.	壞 Hoại=làm hỏng đi, gâter.

土者地者之壤爲可。
墳者塗者大亦壤皆。
塗爲塵可。
墳爲墳可。
土者墳者之壤爲可。
墳者塗者大亦壤皆。
塗爲塵可。
墳爲墳可。

第十一課

石 宗 類

石	Thạch = đá, <i>pierre</i> .	礮	Mỏ=than mỏ, <i>houille</i> .
硃	Chu = son, <i>cinabre</i> .	確	Xác=vững bền, <i>dur</i> , <i>solide</i> .
砂	Sa=cát, sỏi, <i>sable</i> .	碎	Toái=nghiền, <i>broyer</i> .
砾	Hôî=vôi, <i>chaux</i> .	磨	Ma = mài, <i>polir</i> , <i>aiguiser</i> .
碑	Bi = bia, mốc đá, <i>pierre dressée pour servir</i> <i>de borne</i> .	破	Phá = vỡ, đập vỡ, <i>casser</i> , <i>briser</i> .
礪	Lè = đá mài, <i>pierre</i> <i>à aiguiser</i> .	砌	Xè=xây, <i>élever une</i> <i>maçonnerie</i> .
磁	Tù = đá nam-châm, <i>aimant</i> .	硬	Nganh = rắn, <i>dur</i> , <i>solide</i> .

土 精 爲 石、其 質 硬、然 石 可
 碎 砵 可 磨、砂 則 確 不 可 破、石 碳
 破 碑 磺 皆 其 用 也、磁 石 碳
 磺 產 也、其 功 用 尤 大、

第十二課

玉，齒 字 類

玉	Ngọc = ngọc, <i>pierre</i> <i>précieuse</i> .	璞	Phác = đá có ngọc, <i>belle pierre</i> .
----------	--	----------	---

珠	Châu = ngọc trai, <i>perle.</i>	鹽	Diêm = muối, <i>sel de cuisine.</i>
珍	Trân = vật quý, <i>objet précieux.</i>	鹹	Hàm = mặn, <i>salé.</i>
玩	Ngoạn = ngắm chơi, <i>contempler, jouer.</i>	鹼	Kiêm = muối hóa học, <i>soude.</i>
鹵	Lỗ = muối mồ, <i>sel gemme.</i>		

玉 岌 於 璞、珠 岌 於 蝙 人 以
爲 珍 而 玩 之、或 以 爲 飾。
鹵 者 磺 產 所 出 也、鹽 (鹽) 者
海 田 所 出 也、其 味 鹹、食 料 必
需、若 鹰 則 化 學 質 也

第七十三課

瓦皿字類

瓦	Ngôa = ngói, <i>ouvrage d'argile cuite, tuile.</i>	瓶	Bình = cái lọ, <i>bouteille.</i>
甕	Tù = sứ, <i>porcelaine.</i>	甕	Úng = chum, <i>cruche.</i>
甁	Chuyên = gạch, <i>brique.</i>	甁	Bích = gạch, <i>grande brique.</i>
甌	Táng = cái chõ, <i>vase de terre dont le fond était remplacé par un clayon.</i>	甌	Kiên = nặn, <i>façonner.</i>

皿 Mǎnh = đồ đựng, <i>récipient.</i>	盆 Bón = chậu, <i>bassin.</i>
盂 Vu = chén to, <i>grande tasse.</i>	盛 Thinh = đựng, <i>contenir.</i>
士 已 燒 爲 瓦、缶 亦 爲 瓦 器 也、若 風 瓶 若 瓢 水 飯、善 陶 跋 者 近 製 盛 盥 晶 器 亦 其 類 益 盛 盒 之 器 皿 也、	甕、爲 瓦、缶 亦 爲 若 風 瓶 若 瓢 水 無 瓶 近 製 盛 盒 益 盛 盒 亦 盒

第十四課

金字類

金 Kim = vàng, loài kim, <i>or, mét aux.</i>	鋼 Cường = thép, <i>acier.</i>
銀 Ngàn = bạc, <i>argent.</i>	錫 Tick = thiếc, <i>étain.</i>
銅 Đồng, <i>cuivre.</i>	鈿 Diên = hoa tai, <i>boucle d'oreille.</i>
鉛 Duyễn = chì, <i>plomb.</i>	釧 Xuyên, <i>bracelet.</i>
鋅 Tân = kẽm, <i>zinc.</i>	釧 Thoa = kim băng, <i>épingles.</i>
鐵 Thiết = sắt, <i>fer.</i>	釦 Nuru = cúc áo, <i>bouton.</i>
金 有 多 類、金 銀 世 所 貴 也、 用 爲 鈿 釧 釧 釧 之 類、銅 鉛 鉛 鐵 鋼 錫 世 所 需 也、用 爲 鍋 鎖 錐 鋸 鎗 鎖 之 類、	金 有 多 類、金 銀 世 所 貴 也、 用 爲 鈿 釧 釧 釧 之 類、銅 鉛 鉛 鐵 鋼 錫 世 所 需 也、用 爲 鍋 鎖 錐 鋸 鎗 鎖 之 類、

第七十五課
金字類

鍋	Oa = nồi, marmite.	鎔	Dung = nung cho chày, fondre.
鎖	Toà = khoá, serrure.	鑄	Chú = đúc, mouler.
錐	Chuỷ = dùi, poinçon.	鍛	Doán = rèn, forger.
鋸	Cú = cái cưa, scie.	鍊	Luyễn = rèn cho kỹ, purifier un métal.
鎗	Sang = súng, fusil.	鍍	Đo = mạ, couvrir d'une couche de métal.
鏃	Thòc = mũi tên, viền đạn, flèche, balle.	鎏	Ôc = tráng, dorer, argenter.

可鎔鑄、可銀鍊、亦可銷而灌鎏、近能鍍金鎔鐵、故金飭遍乎國人、鐵路達乎全球、誠所謂黃金世界、鐵器辰代也

第七十六課
貝字類

貝	Bòi=mu rùa, conquille lages de mer.	寶	Bào = quí, précieux.
貨	Hoá=đồ hàng, cùa, valeur, richesse.	價	Giá = giá, prix.

賈	Cò = người buôn, <i>marchand.</i>	買	Mãi = mua, <i>acheter.</i>
質	Chí=cửa tin, <i>garantie.</i>	賣	Mại = bán, <i>vendre.</i>
貴	Qui = đắt, <i>a du prix.</i>	齋	Tè = mang đi, <i>porter.</i>
賤	Tiền = rẻ, <i>à bas prix.</i>	貿	Mậu = đổi hàng, <i>échanger des marchan-</i> <i>dises.</i>
古買之而鈔 之爲寶、用	貨者賣、質、錢子、 貨自出而	貝、價泉現貿 寶之府焉、易	賈貝通今 賣皆謂縉便 故賤行用送 龜貴制始齋

第七十七 言果
刀斤父戈字類

刀 (刂) Dao = <i>dao, couteau, rasoir.</i>	利 Lì = <i>sắc, aigu.</i>
刃 Nhạn = <i>mũi nhọn, pointe d'un instrument.</i>	切 Thiết = <i>cắt, couper, trancher.</i>
劍 Kiêm = <i>hươm, épée, sabre.</i>	割 Cắt = <i>cắt, découper, trancher.</i>
剛 Cường = <i>cứng, dur, ferme.</i>	斬 Tường = <i>cái búa, hache.</i>

斧	Phù = cái dùu, <i>hache</i> .	殺	Sát = giết, <i>tuer</i> .
斲	Trác = dêo, <i>couper, tailler</i> .	戈	Qua = cái giáo, <i>lance</i> .
斷	Đoạn=trắt, <i>trancher</i> .	戟	Kích = giáo trường, <i>longue lance</i> .
父	Thù = cái gậy, <i>bâton</i> .	戰	Chiên = đánh trận, <i>le combat, la guerre</i> .
毀	Huỷ = làm nát, <i>détruire</i> .	戌	Thú=dời đồn, <i>garder les frontières</i> .

刀劍有刃、刃而後剛、剛而利、利而切割無肯綮矣、斲斧以斬斷、父以毀殺、戈戟以戒不虞、皆戎器也、戌伐之勞、誠戮之慘、戰之罪也、非兵也、

第七十八 課 狀字

冽	Liệt liệt = heo-hât, <i>froid</i> .	浩	浩 Mang mang = mông-mênh, <i>vaste</i> .
瀟	Tiêu tiêu = tâm-tâ, <i>torrentiel</i> .	旆	旆 Bái bái = phât-phói, <i>pendre au vent</i> .
蒼	Sương sương = xanh xanh, <i>azuré</i> .	鼙	鼙 Đóng đóng=rầm rầm, <i>battement</i> .

喔 喔 Ác ác = tiếng gà,
cocorico.

戛 戛 Giát giát = tiếng
chuông, *tintement de clo-
che.*

奮 然 Phản nhiên = nô-
nức, *faire de grands
efforts.*

遽 然 Cù nhiên = tình
dậy, *s'éveiller.*

風	冽	冽、雨	瀟	瀟、令	人	悽	然、
山	蒼	蒼、水	茫	茫、令	人	悠	然、旗
旆	旆、鼓	鼙	鼙、令	人	奮	然、鷄	喔
鳴	鳴	鳴、令	人	遽	遽、然、		

Dịch ra tiếng Pháp không có chữ đồng hùng /adverbe/ ấy, vậy phải
dùng nôm và verbe để cát nghĩa.

第七十九課

虛字

各 Các = mỗi người,
ai này, *chacun.*

盡 Tán = hết, thảy, *tout.*

必 Tất = chắc hẳn,
certain.

無一 Vô luật = không
một người nào, *aucun.*

彼 Bí = người kia,
l'autre, celui-là.

此 Thú = người ấy,
l'un, celui-ci.

水 势 衝 激、堤 垂 危 矣、村 人
各 持 物 料 鋤 畜、儘 在 堤 面、彼
取 土、此 填 隙、以 搶 護 之、無 一
逃 心、力 守 如 此、堤 必 可 保 矣。

第 八 十 課 虛 字

對於 Đồi u = đồi với,
envers.

况 Huòng = huòng chi,
à plus forte raison.

彼 Bí = kia xem, *voilà.*

入 對 於 家 庭、有 家 庭 之 倫
 理、出 對 於 社 會、有 社 會 之 倫
 理、彼 虎 狼 知 有 父 子、蜂 蟻 知
 有 君 臣、鷗 鳩 知 有 夫 婦、鴻 雁
 知 有 兄 弟、長 幼、況 於 人 乎、

第 八 十 一 課 虛 字

始也 Thủy dâ = khi
trước, *d'abord.*

唯 Duy = rã, *répondre*
à l'appel.

繼也 Kè dâ = rồi thi,
ensuite.

諾 Nặc = vàng, *obéir.*

然也 Trung dâ = sau
hết, *enfin.*

可 Khả = phài, *oui.*

是 Định thi = chắc
là, *sûrement.*

否 Phú = không, *non.*

除 Trù = trừ ra, *hors de.*

外、諾、唯、除、繼、也、是、不、
 人、交、人、與、始、敬、之、也、定、
 焉、否、也、慢、其、人、也、
 有、人、可、無、終、終、也、
 一、之、終、也、好、人、交、道、必、不、
 好、人、交、道、必、不、篤、矣、

第八十二課

助 語

也	Dâ, particule finale.	焉	Yêo, particule finale.
矣	Hî, particule finale.	哉	Tai ^二 (dùng dè mà chì sự than-thò).
耳	Nhī = mà thòi, seule- ment.		

書 可 讀 也 我 讀 書 而 我 讀
 自 我 書 自 書 我 費 了 了 耳 刻 之 心 焉
 奚 爲 哉 苟 能 口 焉 誦 眇 而 耳 読
 推 之 是 能 讀 書 。

第八十三課

虛 字

以 Dí = bởi, par.   卷 Tât = hêt thầy, tout.

眞 Trân = thực, réellement. || 何 日 Hà nhât=không bao giờ, jamais.

觀此 Quan thử=xem thè, uinsi.

爲諸文觀之
心人之存思
之國國保之
慈我我而恩
仁利而重也
大益之雅主
廣凡行且恩
以師而尚我之
法導舉俗真忘
大向悉風則日
吾事字此何

大南啟定四年十二月日
陽曆一千九百二十年二月日 經奉會同閱依

古文學漢文課本

農山阮玕夢著